

کافه خاطره روزنامه صبا؛ گفت‌وگو با رضا مجاوری تدوینگر و مدیر فیلمبرداری سینما

امیر نادری، همچنان جزو بزرگان سینمای ایران است

پشت قاب‌های «سلطان صاحبقران» چه گذشت؟

احمد محمد اسماعیلی
گفت‌وگو

فیلمبرداری همواره یکی از نقاط قوت و از ارکان مهم سینمای ایران بوده است؛ هنری که فیلمبرداران برجسته در شکل‌گیری زبان بصری و ماندگاری بسیاری از آثار مهم تاریخ سینمای ایران نقشی انکارناپذیر داشته‌اند. فیلمبرداری سینمای ایران در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ با ظهور چهره‌هایی چون مهرداد فخیمی، مازیار پرتو و علیرضا زرین‌دست، مسیر رو به رشدی را طی کرد و به یکی از مؤلفه‌های مهم در ارتقای کیفیت آثار سینمایی تبدیل شد.

در میان فیلمبرداران شاخص آن دوران، نام رضا مجاوری نیز جایگاه ویژه‌ای دارد؛ فیلمبرداری که در طول سال‌های فعالیت حرفه‌ای خود با کارگردانی چون علی حاتمی، امیر نادری، داود ملاپور و محمد متوسلانی همکاری کرده و در آثاری همچون «مرثیه»، «سلطان صاحبقران»، «ابراهیم در گلستان»، «نوروزنامه»، «طبل توخالی» و «سه فراری» حضور داشته است.

در این گفت‌وگو با رضا مجاوری، مروری داریم بر سال‌های فعالیت حرفه‌ای او، تجربه همکاری با نسل مهمی از فیلمسازان سینمای ایران و خاطراتش از دوران پر فراز و نشیب فیلمبرداری در سینمای ایران.

○ گفت‌وگورا از شکل‌گیری علاقه شما به سینما و فیلم دیدن آغاز کنیم. این علاقه از چه دوره‌ای در زندگی شما شکل گرفت و نخستین مواجهه جدی‌تان با سینما چگونه بود؟

حوالی سال ۱۳۳۵ وارد سینما شدم. از دوران کودکی علاقه زیادی به فیلم دیدن داشتم و بیشتر اوقات فراغتم را در سینما می‌گذراندم. با اشتیاق و علاقه، فیلم‌هایی را که در سینماها اکران می‌شد، دنبال می‌کردم و تماشای فیلم بخش مهمی از اوقات

فراغت و زندگی آن دورانم بود. دوران کودکی شما در کدام محله سپری شد و نخستین تجربه‌تان از تماشای فیلم در سینما به چه زمانی برمی‌گردد؟

در خیابان شهپاز سابق، که امروز خیابان ۱۷ شهریور نام دارد، زندگی می‌کردیم. اولین فیلمم را در هفت‌سالگی، همراه پسرعموهاییم دیدم.

○ کدام فیلم از دوران کودکی‌تان همچنان در خاطرتان مانده و بیش از همه بر شما تأثیر گذاشت؟

فیلمی که در دوران کودکی تأثیر زیادی بر من گذاشت، «صاعقه» بود. این فیلم در چند قسمت ساخته شده بود و در قالب یک مجموعه سریالی در سینماها به نمایش درمی‌آمد.

○ آیا برای فیلم دیدن به سینماهای اطراف میدان ژاله می‌رفتید؟

نه، آن زمان هنوز میدان ژاله ساخته نشده بود. با پسرعموهاییم برای فیلم دیدن به سینمای ملی در خیابان لاله‌زار می‌رفتیم.

○ در آن دوران هزینه سینما رفتن را چگونه تأمین می‌کردید؟

پسرعموهاییم از من بزرگ‌تر بودند و بیشتر مواقع آنها برایم بلیت می‌خریدند. گاهی هم پول توجیبی‌هایم را جمع می‌کردم و هنگام خرید بلیت، آن را به پسرعموهاییم می‌دادم.

○ فیلم ایرانی دیدن برای شما از چه سنی جدی‌تر شد و چه زمانی به تماشای فیلم‌های ایرانی توجه بیشتری پیدا کردید؟

کم‌کم با بیشتر شدن سنم و رفتن به دبیرستان، توجه‌ام به دیدن فیلم‌های ایرانی جلب شد. چون سنم بیشتر شده بود، مستقل‌تر سینما می‌رفتم و معمولاً همراه دوستانم برای تماشای فیلم به سینما می‌رفتیم.

○ اولین فیلم ایرانی که دیدید و برایتان جذابیت ویژه‌ای داشت، چه فیلمی بود؟

فیلمی با بازی خانم دلکش بود که در آن روزگار از خوانندگان و بازیگران مطرح موسیقی و سینما به شمار می‌رفت.

○ در چه رشته‌ای دیپلم گرفتید و تحصیلاتتان را در چه زمینه‌ای ادامه دادید؟

به هنرستان رفتم و در رشته برق دیپلم گرفتم.

○ چطور وارد سینما شدید و نخستین ارتباط حرفه‌ای شما با سینما از کجا شکل گرفت؟

بعد از گرفتن دیپلم، شرایط فراهم نشد که به دانشگاه بروم. در دوران تحصیل، دوستی داشتم به نام حسن شریفی که گاهی با هم به سینما و تئاتر می‌رفتیم. شریفی بعد از گرفتن دیپلم به استودیوی پارس فیلم، متعلق به دکتر اسماعیل کوشان، رفت. در آن دوران، بسیاری از فیلم‌های سینمای ایران با حضور بازیگران مطرحی مانند فردین، ناصر ملک‌مطیعی و فروزان در این استودیو ساخته می‌شد. شریفی من را به استودیوی پارس فیلم و دکتر کوشان معرفی کرد و این آشنایی، سرآغاز ورود من به سینما شد.

○ در پارس فیلم و در آغاز کار، چه وظایفی بر عهده داشتید و فعالیت حرفه‌ای خود را از چه بخشی شروع کردید؟

چون رشته‌ام برق بود، در بخش فنی کار می‌کردم. در سال‌های بعدتر، در بخش چاپ و لابراتوار هم فعالیت کردم و از این طریق تجربه‌های دیگری در زمینه‌های فنی سینما به دست آوردم.

○ اولین تجربه دستیار فیلمبرداری را در کنار کدام فیلمبردار به دست آوردید و این همکاری چگونه شکل گرفت؟

اغلب فیلمبرداری فیلم‌های پارس فیلم را محمود کوشان، برادر دکتر اسماعیل کوشان، انجام می‌داد و من نیز مدتی دستیار ایشان را بر عهده داشتم. به این ترتیب، به‌تدریج وارد چرخه کار فیلمبرداری شدم و تجربه حرفه‌ای خود را در این زمینه آغاز کردم.

○ اولین تجربه شما به عنوان مدیر فیلمبرداری مربوط به کدام فیلم بود و این فرصت چگونه برایتان فراهم شد؟

بعد از چند سال فعالیت، متوجه شدم که زمان آن رسیده است که به‌صورت مستقل کار

فیلمبرداری را دنبال کنم. نخستین تجربه‌ام به عنوان مدیر فیلمبرداری،

فیلم «طلاق» بود که کارگردانی آن را گرجی عبادیا بر عهده داشت. البته پیش از آن و در

سال‌های فعالیت حرفه‌ای‌ام، سال‌ها در استودیوهای مختلف

به فیلمبرداری فیلم‌های تبلیغاتی می‌پرداختم و به‌تدریج

تهیه‌کنندگان نیز به کارم اعتماد کرده بودند.

○ در فیلم «طلاق» چه بازیگرانی بازی می‌کردند؟

بازی می‌کردند؟